

Μη Διεθνής Ένοπλη Σύρραξη

Π. Κοτζαμανη ©2020

Εισαγωγή

Ιστορικά (17^{ος}-19^{ος} αι.):

- Το διεθνές δίκαιο εφαρμόζεται αποκλειστικά στις ένοπλες συρράξεις μεταξύ κρατών
- Τρεις κατηγορίες σύρραξης στο εσωτερικό ενός κράτους, ανάλογα με την ένταση της βίας
 - Ανταρσία (*rebellion*)
 - Εξέγερση (*insurgency*)
 - Εμπόλεμη κατάσταση (*belligerency*), π.χ. εμφύλιος πόλεμος
- Αναγνώριση εμπόλεμης κατάστασης από το ενδιαφερόμενο κράτος → εφαρμογή του δικαίου του πολέμου
 - ύπαρξη μιας *de facto* πολιτικής οργάνωσης, επαρκούς χαρακτήρα, πληθυσμού και πόρων, ώστε να είναι ικανή να συγκροτήσει ένα Κράτος μεταξύ των Εθνών, εύλογα ικανό να εκπληρώσει τα καθήκοντα ενός κράτους (*US President Grant, 1870*)
- Μάχη Σολφερίνο (1859)- 'Επιτροπή των 5', μετέπειτα 'Διεθνής Επιτροπή Ερυθρού Σταυρού'
 - φροντίδα τραυματιών κατά τη διάρκεια πολέμου
- Σύμβαση της Γενεύης για τη Βελτίωση της Κατάστασης των Τραυματιών στο Πεδίο Μάχης (1864)
 - ανθρωπίνη μεταχείριση- βάση για το κοινό άρθρο 3 των Συμβάσεων της Γενεύης 1949
- Στόχοι μη κυβερνητικών ομάδων
 - Ανατροπή κατεστημένης κυβέρνησης και ανάληψη εξουσίας, απόσχιση
 - Αναδιοργάνωση της κυβέρνησης; επίτευξη ορισμένων ριζικών συνταγματικών αλλαγών; διασφάλιση μεγαλύτερης συμμετοχής περιφερειακών ομάδων στην πολιτική διαδικασία; εξασφάλιση θεμελιωδών ελευθεριών για όσους αισθάνονται καταπιεσμένοι

Δίκαιο μη διεθνών ενόπλων συρράξεων

- Οι βασικοί κανόνες που ισχύουν για μη διεθνείς ένοπλες συρράξεις σήμερα:
 - Κοινό άρθρο 3 των Συμβάσεων της Γενεύης
 - Δεύτερο Πρόσθετο Πρωτόκολλο των Συμβάσεων της Γενεύης (1977)
 - Άρθρο 19 Σύμβασης Χάγης για την Προστασία της Πολιτιστικής Κληρονομιάς στο πλαίσιο Ένοπλης Σύρραξης (1954)
 - εθιμικό δίκαιο (κυρίως μέσα από τη νομολογία του ΔΔΧ και των διεθνών ποινικών δικαστηρίων)
- ΔΔΧ, υπόθεση Νικαράγουα: οι κανόνες που περιλαμβάνονται στο κοινό άρθρο 3 αντικατοπτρίζουν «θεμελιώδη στοιχεία ανθρωπισμού» που ισχύουν τόσο σε διεθνείς όσο και σε μη διεθνείς ένοπλες συγκρούσεις (*Military and Paramilitary Activities In and Against Nicaragua (Nicaragua v United States of America) [1986] ICJ Rep 14, para 218*)
- ΔΠΔΓ: η προστασία της ανθρωπίνης αξιοπρέπειας και θεμελιωδών ανθρωπιστικών αξιών αποτελεί εθιμικό δίκαιο
 - υπόθεση *Tadić*: «Ό,τι είναι απάνθρωπο και κατά συνέπεια απαγορεύεται, σε διεθνείς ένοπλες συρράξεις, δεν μπορεί παρά να είναι απάνθρωπο και απαράδεκτο σε εμφύλιες διαμάχες» (*Tadić, Decision on Interlocutory Appeal on Jurisdiction, para 119*)

- παρόμοια σε *Delalić et al., Halilović και Martić* - Το κοινό άρθρο 3, ως αντανάκλαση του εθιμικού διεθνούς δικαίου, εφαρμόζεται σε όλες τις ένοπλες συγκρούσεις.
 - Διαμερικανική Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων: «Πολλοί από τους κανόνες του πρωτοκόλλου I, που ισχύουν μόνο για διεθνείς ένοπλες συγκρούσεις, είναι ιδιαίτερα χρήσιμες αναφορές για την ερμηνεία του ουσιαστικού περιεχομένου παρόμοιων, αλλά λιγότερο λεπτομερών, διατάξεων του πρωτοκόλλου II και του κοινού άρθρου 3» (Third Report on the Human Rights Situation in Colombia, 26 February 1999, Chapter IV, para 44)
 - Μελέτη Εθιμικού Διεθνούς Ανθρωπιστικού Δικαίου, ΔΕΕΣ: Από τους 161 κανόνες του εθιμικού διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου, η συντριπτική πλειονότητα αυτών ισχύει ή μπορεί να εφαρμοστεί σε μη διεθνή ένοπλη σύγκρουση.
- Ορισμός μη διεθνούς ένοπλης σύρραξης**
- Ορισμός μη διεθνούς ένοπλης σύρραξης: δημιουργική ασάφεια στο Κοινό Άρθρο 3 – ένοπλη σύρραξη μη διεθνούς χαρακτήρα
 - *κάτι παραπάνω από εσωτερικές ταραχές/επεισόδια/ένταση (riots, internal disturbances and tensions)*
 - *όχι απαραίτητα εμπόλεμη κατάσταση τύπου εμφύλιος πόλεμος (situations in which belligerency could be recognized)*
 - *χαμηλότερο επίπεδο στο κοινό άρθρο- περιλαμβάνει και εξεγέρσεις (situations of insurgency)*
 - Ορισμός ΔΠΔΓ, Tadic Interlocutory Appeal: «Μια ένοπλη σύγκρουση υπάρχει όποτε υπάρχει καταφυγή σε ένοπλη βία μεταξύ κρατών ή παρατεταμένη ένοπλη βία μεταξύ κυβερνητικών αρχών και οργανωμένων ένοπλων ομάδων ή μεταξύ τέτοιων ομάδων εντός ενός κράτους» (Prosecutor v Tadić, Decision on the Defence Motion for Interlocutory Appeal on Jurisdiction, para 70)
 - *2 κριτήρια: ένταση/μέγεθος των εχθροπραξιών και οργάνωση του μη κρατικού δρώντα*
 - Ένταση εχθροπραξιών
 - *Διάρκεια → βία που συνεχίζεται για μεγάλο χρονικό διάστημα*
 - *μεγάλης κλίμακας βία*
 - Επίπεδο οργάνωσης του μη κρατικού δρώντα
 - *ΔΠΔΓ υπόθεση Limaj: «Ένας κάποιος βαθμός οργάνωσης από τα μέρη είναι αρκετός» (Limaj Trial Judgment, para 89)*
 - *ΔΠΔΡ υπόθεση Akayesu: ένοπλες δυνάμεις «οργανωμένες σε μεγαλύτερο ή μικρότερο βαθμό» (Akayesu Trial Judgment, para 620)*
 - *ΔΠΔ υπόθεση Lubanga: η αναφορά στις οργανωμένες ένοπλες ομάδες «εστιάζει στην ανάγκη να έχουν την ικανότητα να σχεδιάζουν και να εκτελούν στρατιωτικές επιχειρήσεις για παρατεταμένη χρονική περίοδο» (Pre-Trial Chamber, Lubanga Decision on the Confirmation of Charges, para 234)*
 - *ΔΠΔ υπόθεση Katanga: υπάρχει κάποιος βαθμός οργάνωσης, «στο βαθμό που οι ομάδες αυτές ενήργησαν υπό υπεύθυνη διοίκηση και είχαν λειτουργικό εσωτερικό πειθαρχικό σύστημα» (Pre-Trial Chamber, Katanga Decision on the Confirmation of Charges, para 239)*
 - Ενδείξεις για τα κριτήρια μέσα από τη νομολογία του ΔΠΔΓ και ΔΠΔΡ
 - *χρήση των ενόπλων δυνάμεων εκ μέρους του κράτους και όχι της αστυνομικής του δύναμης, αριθμός συμβάντων, γεωγραφική εξάπλωση της βίας, αριθμός θανάτων, τραυματισμών και ζημιών που προκλήθηκαν από τη*

βία, τα όπλα που χρησιμοποιούν τα μέρη, η κινητοποίηση του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών

- *ύπαρξη διοίκησης, διακριτοί ρόλοι και ευθύνες στους κόλπους της μη κυβερνητικής οργάνωσης, στρατιωτική εκπαίδευση των μελών, έλεγχος σε συγκεκριμένη εδαφική περιοχή, προμήθεια, μεταφορά και διανομή όπλων, στρατολόγηση νέων μελών*
- σύγκρουση μεταξύ δύο ή περισσότερων οργανωμένων ένοπλων ομάδων, όταν η κατεστημένη κυβέρνηση δεν είναι σε θέση ή δεν θέλει να διαδραματίσει ουσιαστικό ρόλο (π.χ. κυβέρνηση Κεντροαφρικανικής Δημοκρατίας το 2013)
- Επιπλέον κριτήρια Δεύτερου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου
 - *Κρατικές ένοπλες δυνάμεις*
 - σύγκρουση μεταξύ των ενόπλων δυνάμεων ενός κράτους και μιας μη κρατικής ένοπλης ομάδας - σύγκρουση μεταξύ ένοπλων ομάδων δεν καλύπτεται από το Πρωτόκολλο
 - *Οργανωμένες ένοπλες ομάδες και υπεύθυνη διοίκηση*
 - Το Πρωτόκολλο απαιτεί υψηλότερο βαθμό οργάνωσης της ένοπλης ομάδας σε σύγκριση με το Κοινό Άρθρο 3
 - *Εδαφικός έλεγχος*
 - Η ορθόδοξη άποψη υποστηρίζει ότι η μη κρατική ένοπλη ομάδα πρέπει να ασκεί έλεγχο σε ένα μεγάλο μέρος εδάφους, προκειμένου να εφαρμοστεί το Πρόσθετο Πρωτόκολλο II
 - → ΠΔΠΡ, υπόθεση Akayesu: η ένοπλη ομάδα «πρέπει να είναι σε θέση να κυριαρχήσει σε ένα επαρκές τμήμα της επικράτειας έτσι ώστε να μπορεί να διατηρεί συνεχείς και συντονισμένες στρατιωτικές επιχειρήσεις και να εφαρμόζει το πρόσθετο πρωτόκολλο II» (Akayesu Trial Judgment, para 626)
 - *Συνεχείς και συντονισμένες στρατιωτικές επιχειρήσεις*
 - ΔΠΔΓ, υπόθεση Boškoski : υψηλότερο επίπεδο βίας από την 'παρατεταμένη ένοπλη βία'
 - Νομολογία ΔΠΔ: συνεχείς και συντονισμένες στρατιωτικές επιχειρήσεις ή παρατεταμένη ένοπλη βία.
- Κατακλείδα Κοινού Άρθρου 3: *'ή εφαρμογή των προηγούμενων διατάξεων δεν επηρεάζει το νομικό καθεστώς των συμβαλλομένων μερών'*
 - *ΔΕΕΣ: οι αντάρτες δεν μπορούν να επωφεληθούν από το γεγονός ότι σέβονται τις αρχές της Σύμβασης για να εξασφαλίσουν την αναγνώριση ως πολεμική δύναμη*
- Άρθρο 1(4) του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου: *ορισμένες ένοπλες συγκρούσεις που διεξάγονται μεταξύ κράτους και ένοπλης ομάδας (εθνικό απελευθερωτικό κίνημα) ρυθμίζονται από το δίκαιο της διεθνούς ένοπλης σύγκρουσης.*
 - *Ένας λαός που μάχεται, στο πλαίσιο του δικαιώματος της αυτοδιάθεσης ενάντια σε «αποικιακή κυριαρχία», «ξένη κατοχή» και «ρατσιστικά καθεστώτα»*
- Εύρος εφαρμογής δικαίου μη διεθνών ένοπλων συρράξεων
- Εύρος εφαρμογής δικαίου μη διεθνών ένοπλων συρράξεων
 - *Ισότητα της υποχρέωσης/ισότητα των πολεμιστών (Equality of obligation/equality of belligerents)*
 - το διεθνές ανθρωπιστικό δίκαιο δεσμεύει κάθε συμβαλλόμενο μέρος στη σύγκρουση
 - *Γεωγραφικό εύρος*
 - ΔΠΔΓ υπόθεση Tadić: «το διεθνές ανθρωπιστικό δίκαιο εξακολουθεί να εφαρμόζεται σε . . ολόκληρη την επικράτεια που βρίσκεται υπό

τον έλεγχο ενός μέρους στην σύρραξη, ανεξάρτητα από το εάν πραγματοποιείται ή όχι μάχη» (Decision on the Defence Motion for Interlocutory Appeal on Jurisdiction, para 70)

- ΔΕΕΣ: εστίαση σε πρόσωπα/αντικείμενα που επηρεάζονται από την ένοπλη σύγκρουση και από την επίμαχη συμπεριφορά παρά εστίαση σε γεωγραφική θέση αυτή καθ' εαυτή
- Χρονικό πεδίο
 - ΔΠΔΓ υπόθεση Tadić: εκτείνεται πέρα από την παύση των εχθροπραξιών μέχρι να επιτευχθεί ειρηνικός διακανονισμός (Decision on Interlocutory Appeal on Jurisdiction, para 70)
 - ΔΕΕΣ: με την κατάπαυση πυρός (Commentary on Additional Protocol II)

Μετάβαση από ένα είδος ένοπλης σύρραξης σε άλλο

- Μετάβαση από μη διεθνή σε διεθνή ένοπλη σύρραξη:
 - *Επέμβαση/ανάμειξη τρίτης χώρας στην ένοπλη σύρραξη: δύο ή περισσότερα κράτη διεξάγουν εχθροπραξίες μεταξύ τους, ανεξάρτητα από την ένταση των μαχών*
 - περίπτωση δημιουργίας νέων κρατών, π.χ. Ερυθραία και Αιθιοπία, Γιουγκοσλαβία
 - *Πόλεμος εθνικής ανεξαρτησίας- Σύμφωνα με το άρθρο 1(4) του ΠΠ/ I κατά την άσκηση του δικαιώματος αυτοδιάθεσης*
 - *Αναγνώριση της μη κρατικής ένοπλης ομάδας ως εμπόλεμο μέρος υπό την έννοια της διεθνούς ένοπλης σύρραξης (Belligerent Party)*
- Διεθνικές ένοπλες συρράξεις: μεταξύ ενός κράτους και μιας μη κρατικής ένοπλης ομάδας άλλα όχι στο έδαφος του εν λόγω κράτους
 - *ΗΠΑ: ο «πόλεμος κατά της τρομοκρατίας» είναι ένοπλη σύγκρουση, που δεν εμπίπτει στους κανόνες ούτε της διεθνούς ένοπλης σύρραξης ούτε της μη διεθνούς ένοπλης σύρραξης*
 - *Ανώτατο Δικαστήριο των ΗΠΑ: η σύρραξη κατά της Αλ Κάιντα είναι μη διεθνής - οι μη διεθνείς ένοπλες συρράξεις είναι εκείνες που δεν συνεπάγονται «σύγκρουση μεταξύ εθνών». (Hamdan v Rumsfeld (2006) 126 S Ct 2749, 2757)*
- συρροή μη διεθνούς και διεθνούς ένοπλης σύρραξης: Νικαράγουα, Αφγανιστάν, Λιβύη, Ιράκ

Στην μη διεθνή ένοπλη σύρραξη:

- *Δεν αναγνωρίζεται η κατηγορία των μαχητών-combatant status*
- *Δεν αναγνωρίζεται το καθεστώς του αιχμαλώτου πολέμου*
- *Οι συλληφθέντες μπορούν να δικαστούν και να καταδικαστούν για εγκλήματα του κοινού ποινικού δικαίου (και διεθνή εγκλήματα)*
- *Ανάλυση κανόνων μη διεθνούς ένοπλης σύρραξης – Κοινό Άρθρο 3*
- Κοινό Άρθρο 3 των Συμβάσεων της Γενεύης
 - *Ισχύει για «κάθε μέρος στη σύγκρουση»*
 - ίσες υποχρεώσεις και για τις δύο πλευρές στην σύρραξη
 - απόλυτες υποχρεώσεις – ανεξάρτητες από αμοιβαιότητα
 - *«Ανθρώπινη μεταχείριση» σε δύο κατηγορίες προσώπων*
 - Όσοι δεν λαμβάνουν ενεργό μέρος στις εχθροπραξίες
 - Όσοι έλαβαν μέρος στις εχθροπραξίες αλλά έχουν παραδώσει τα όπλα ή έχουν τεθεί εκτός μάχης (hors de combat, Άρθρο 41 Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου)
 - Ανάλυση κανόνων μη διεθνούς ένοπλης σύρραξης – Κοινό Άρθρο 3

- Αρχή της μη διάκρισης όσον αφορά την ανθρώπινη μεταχείριση
 - «άνευ ουδεμιάς δυσμενούς διακρίσεως βασιζομένης επί της φυλής, του χρώματος, του θρησκευάματος ή της πίστεως της καταγωγής ή της περιουσίας ή παντός άλλου αναλόγου κριτηρίου»
 - Ιθαγένεια;
- Ανθρώπινη μεταχείριση συλληφθέντων μαχητών:
 - τρόφιμα και πόσιμο νερό, εγγυήσεις όσον αφορά την υγεία και την υγιεινή, προστασία από δύσκολες καιρικές συνθήκες, μακριά από το πεδίο μάχης – ανάλογα με τις συνθήκες
 - *Minimium* προστασίας, εθιμικό δίκαιο
- Ανάλυση κανόνων μη διεθνούς ένοπλης σύρραξης – Κοινό Άρθρο 3
- Απαγορεύσεις Κοινού Άρθρου 3:
 - προσβολές κατά της ζωής και σωματικής ακεραιότητας
 - Ψήφισμα 2675 (XXV) (1970) της Γενικής Συνέλευσης ΟΗΕ: Γενική απαγόρευση που μπορεί να έχει πολλές εκφάνσεις. Περιλαμβάνει τόσο τη σωματική όσο και την ψυχική υγεία του ατόμου
 - Λήψη ομήρων
 - απαγόρευση ομηρίας ενός ή περισσότερων ατόμων, σε συνδυασμό με την απειλή θανάτωσης ή συνέχισης της κράτησης τους, με την πρόθεση να αναγκαστεί ένα τρίτο μέρος να ενεργήσει με συγκεκριμένο τρόπο (βλ. RUF Trial Judgment, Special Court for Sierra Leone, 2009)
 - Προσβολές κατά της ανθρώπινης αξιοπρέπειας
 - Π.χ. διαπόμπευση συλληφθέντων, εξαναγκασμός συλληφθέντων να τρώνε τρόφιμα που απαγορεύονται από τη θρησκεία τους
- Ανάλυση κανόνων μη διεθνούς ένοπλης σύρραξης – Κοινό Άρθρο 3
- Ενδεικτική λίστα απαγορεύσεων;
 - «Τα πρόσωπα [...] θα τύχουν, εν πάση περιπτώσει, ανθρωπιστικής μεταχειρίσεως [...]. Προς τον σκοπόν τούτον, είναι και παραμένουν απαγορευμένα [...]
 - Υποστηρίζεται ότι η πρωταρχική υποχρέωση είναι η ανθρωπιστική μεταχείριση και οι απαγορεύσεις που αναφέρει το Κοινό Άρθρο 3 είναι κάποιες από τις εκδηλώσεις της υποχρέωσης
 - διεύρυνση της λίστας: π.χ. απαγόρευση αναγκαστικών εξαφανίσεων και απαγόρευση αναγκαστικής εργασίας (βλ. και International Institute of Humanitarian Law (IIHL), The Manual on the Law of Non-International Armed Conflict With Commentary, Sanremo, 2006)
- Υποχρέωση περισυλλογής και περίθαλψης των τραυματιών και των ασθενών
 - Προστασία ιατρικού προσωπικού;
 - ΔΕΕΣ: αποτελεί εθιμικό δίκαιο
- Ανάλυση κανόνων μη διεθνούς ένοπλης σύρραξης – Κοινό Άρθρο 3
- Δίκαιη δίκη για κατηγορούμενους εγκλημάτων που σχετίζονται με την ένοπλη σύρραξη
 - Απόφαση κανονικώς συγκροτημένου δικαστηρίου
 - ΔΕΕΣ: δικαστήριο που «έχει καθιερωθεί και οργανωθεί σύμφωνα με τους νόμους και τις διαδικασίες που ισχύουν ήδη στη χώρα»
 - ΔΠΔ: «βασικές εγγυήσεις ανεξαρτησίας και αμεροληψίας». (Elements of Crimes)
 - περιβεβλημένου δι' όλων των δικαστικών εγγυήσεων, αίτινες αναγνωρίζονται ως απαραίτητοι υφ' όλων των πεπολιτισμένων λαών

- Άρθρο 6 του Δεύτερου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου: κατάλογος «ουσιωδών εγγυήσεων ανεξαρτησίας και αμεροληψίας»
 - Ανώτατο δικαστήριο των ΗΠΑ, υπόθεση Hamdan: το Κοινό Άρθρο 3 θα πρέπει να ερμηνευθεί με αναφορά στο άρθρο 75 του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου
 - Διεθνές Δίκαιο Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων
- Ανάλυση κανόνων μη διεθνούς ένοπλης σύρραξης – Δεύτερο Πρόσθετο Πρωτόκολλο
- Σεβασμός του προσώπου τους, της τιμής, των πεποιθήσεών, της άσκησης θρησκευτικής λατρείας των ατόμων τα οποία δεν συμμετέχουν ενεργά ή έχουν παύσει να συμμετέχουν σε εχθροπραξίες.
- Τρεις θεματικοί άξονες : (α) ανθρώπινη μεταχείριση (β) τραυματίες, ασθενείς και ναυαγοί και (γ) άμαχος πληθυσμός
- Ανθρώπινη μεταχείριση προσώπων που δεν είναι (ή δεν είναι πλέον) μαχητές
 - Διατάξεις Κοινού Άρθρου 3 και επιπλέον απαγορεύσεις:
 - ομαδικές τιμωρίες, π.χ. οι κάτοικοι ενός χωριού μπορεί να εκδιωχθούν από τα σπίτια τους για την υποστήριξη τους στο κράτος ή τη μη κρατική ένοπλη ομάδα (εθιμικό δίκαιο)
 - πράξεις τρομοκρατίας
 - ο βιασμός, ο εξαναγκασμός σε πορνεία και οποιαδήποτε μορφή άσεμνης επίθεσης (εθιμικό δίκαιο)
 - η δουλεία και το δουλεμπόριο σε όλες τους τις μορφές (εθιμικό δίκαιο)
 - η λεηλασία
 - οι απειλές για διάπραξη των παραπάνω πράξεων
 - Ανάλυση κανόνων μη διεθνούς ένοπλης σύρραξης – Δεύτερο Πρόσθετο Πρωτόκολλο
- Ανθρώπινη μεταχείριση ατόμων τα οποία έχουν στερηθεί της ελευθερίας τους για λόγους που σχετίζονται με την ένοπλη πράξη
 - Τροφή, πόσιμο νερό, περίθαλψη
 - Άσκηση θρησκευτικής λατρείας
 - σε περίπτωση εξαναγκασμού τους σε εργασία, εργασιακές συνθήκες παρόμοιες μ' εκείνες που απολαμβάνει ο εγχώριος αστικός πληθυσμός.
- Εχέγγυα ποινικής δικαιοσύνης για δίωξη και τιμωρία ποινικών αδικημάτων που σχετίζονται με την ένοπλη σύρραξη.
 - ενημέρωση του κατηγορουμένου «χωρίς καθυστέρηση» των ισχυρισμών εναντίον του,
 - Αρχή ατομική ποινική ευθύνη,
 - εξασφάλιση στον κατηγορούμενο «όλων των απαραίτητων δικαιωμάτων και μέσων άμυνας»
 - Αρχές *nullum crime sine lege* και *nulla poena sine lege*
 - τεκμήριο αθωότητας
 - δικαίωμα παρουσίας στη δίκη
 - απαγόρευση υποχρεωτικής κατάθεσης ή ομολογία ενοχής
 - Ανάλυση κανόνων μη διεθνούς ένοπλης σύρραξης – Δεύτερο Πρόσθετο Πρωτόκολλο
- Τραυματίες, ασθενείς και ναυαγοί
 - παροχή ιατρικής περίθαλψης ανάλογα με την κατάσταση («στο μέγιστο δυνατό βαθμό και με τη μικρότερη δυνατή καθυστέρηση»)
 - αναζήτηση και περισυλλογή των τραυματιών, ασθενών και ναυαγών
 - αναζήτηση νεκρών και αξιοπρεπή ταφή τους

- Προστασία ιατρικού και θρησκευτικού προσωπικού
- Άμαχος πληθυσμός
 - Δεν αποτελεί αντικείμενο επίθεσης
 - απαγόρευση αναγκαστικής μετακίνησης- απέλαση εκτός συνόρων, εκτοπισμός εντός συνόρων
 - Ειδικές διατάξεις για την προστασία των παιδιών
 - Παροχή μόρφωσης, επανένωση οικογενειών, απαγόρευση στρατολόγησης παιδιών κάτω των 15 ετών
 - Διεξαγωγή εχθροπραξιών στη μη διεθνή ένοπλη σύρραξη

Δεύτερο Πρόσθετο Πρωτόκολλο - Κοινό Άρθρο 3;

- Αρχή Διάκρισης – βασικός κανόνας εθιμικού δικαίου
 - Απαγόρευση επίθεσης κατά άμαχου πληθυσμού και κτηρίων
 - ενέργειες ή οι απειλές χρήσης βίας, πρωταρχικός σκοπός των οποίων είναι η εξάπλωση τρόμου στον αστικό πληθυσμό, απαγορεύονται (Άρθρο 13(2) ΔΠΠ, *Galíc Appeals Chamber: εθιμικό δίκαιο*).
- Αρχή Αναλογικότητας
 - Δεν προβλέπεται ρητά στο ΔΠΠ
 - ΔΕΕΣ: μία από τις «γενικές αρχές» που εφαρμόζονται σε όλες τις συγκρούσεις - αποτελεί μέρος της αρχής της διάκρισης ή τουλάχιστον της εφαρμογής της.
- Διεξαγωγή εχθροπραξιών στη μη διεθνή ένοπλη σύρραξη
- Προφυλάξεις κατά τον σχεδιασμό και τη διεξαγωγή επιθέσεων και τις επιπτώσεις των επιθέσεων
- Απαγόρευση μέσων μάχης που μπορούν να προκαλέσουν περιττό πόνο και τραυματισμό στους μαχητές (Convention on Certain Conventional Weapons, Amended Protocol II)
 - ΔΔΧ: «ζωτική αρχή» του ανθρωπιστικού δικαίου (*Nuclear Weapons, para. 78*)
- Προστασία ιατρικών μονάδων από επιθέσεις (Άρθρο 11(1) ΔΠΠ)
- Προστασία πολιτιστικών αντικειμένων και χώρων λατρείας (Άρθρο 16 ΔΠΠ- Σύμβαση Χάγης για την Πολιτιστική Κληρονομία 1954-Δεύτερο Πρωτόκολλο)
- Επέμβαση τρίτου κράτους
- Αρχή μη επέμβασης (Άρθρο 3(2) ΔΠΠ):

«Τίποτα στο παρόν Πρωτόκολλο δεν θα εκλαμβάνεται ως δικαιολογία επέμβασης, άμεσα ή έμμεσα, με οποιονδήποτε λόγο στην ένοπλη σύρραξη ή στις εσωτερικές ή εξωτερικές υποθέσεις του υψηλού Συμβαλλόμενου Μέρους, στο έδαφος του οποίου λαμβάνει χώρα η σύρραξη.»
- Εξαιρέσεις
 - Μετά από Ψήφισμα του Συμβουλίου Ασφαλείας ΟΗΕ (βλ. Άρθρο 39 Χάρτη ΟΗΕ)- *embargo* όπλων, απαγόρευση σε τρίτες χώρες να επέμβουν υπέρ του κράτους, στρατιωτική επέμβαση, *ad hoc* ΔΠΔ
 - Μετά από πρόσκληση από το σχετικό κράτος (ΔΔΧ, υπόθεση *Nicaragua*, 126)
- Επέμβαση υπέρ της μη κρατικής ένοπλης ομάδας;
 - Παραβίαση *jus ad bellum*- ΔΔΧ, υπόθεση *Nicaragua*, 109 : «κανένα τέτοιο γενικό δικαίωμα παρέμβασης, προς υποστήριξη της αντιπολίτευσης (*opposition*) εντός άλλου κράτος, δεν υπάρχει στο σύγχρονο διεθνές δίκαιο»
 - Έλεγχος των μαχητών από Κράτος (αποτελεσματικός ή συνολικός;) - ευθύνη Κράτους
- Εγκλήματα πολέμου σε μη διεθνή ένοπλη σύρραξη

- Δεν γίνεται αναφορά σε μη διεθνή ένοπλη σύρραξη στο Καταστατικό του ΔΠΔΓ
 - *Tadic Decision on appeal*: το άρθρο 3 (παραβίαση των νόμων και εθίμων του πολέμου) εφαρμόζεται και σε μη διεθνή ένοπλη σύρραξη
- Άρθρο 4 Καταστατικού του ΔΠΔΡ- ατομική ποινική ευθύνη σε μη διεθνή ένοπλη σύρραξη –σοβαρές παραβιάσεις του Κοινού Άρθρου 3 και του ΔΠΠ
- Άρθρο 8(2)(c) Καταστατικού του ΔΠΔ: σοβαρές παραβιάσεις του Κοινού Άρθρου 3 κατά αμάχων ή προσώπων hors de combat- συγκεκριμένη λίστα
- Άρθρο 8(2)(e) Καταστατικού του ΔΠΔ: σοβαρές παραβιάσεις των νόμων και εθίμων της μη διεθνούς ένοπλης σύρραξης- συγκεκριμένη λίστα, εφαρμόζεται και σε μη διεθνή ένοπλη σύρραξη μεταξύ ένοπλων ομάδων